

HALÁSZSAS A SPECIALISTA

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: MORVAI SZILÁRD

A népi nevén ráró vagy halvágó sas különleges táplálékspecialista: szinte kizárólag halra vadászik. Ám néha rossz útra téved – rendkívül ritkán, ködös, ónos esős időszakban rágcsálót, esetleg kétéltűt is elejt. Biztosra megy: jellemzően 20 dkg körüli halakat zsákmányol. Ezek – kisebb testi erejük és súlyuk miatt – nem veszélyeztetik mélybe húzással, vízbe fulladással. Kárászokra, vörösszárnyú keszegekre, kisebb csukákra, bodorkákra hajt és 3-5 zsákmányolási kísérletből mindig van sikeresen kifogott ételme. Ez persze nagyban függ attól is, hogy fiatal madárról, vagy egy sokat megélt, rutinos öregről van-e szó... De többnyire egész nap táplálkozik. A jó erőnléthez, a vonuláshoz erre mindenképp szüksége van, és ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a naphosszat tartó, sorozatos víz alá merülések is sok energiát emésztenek fel – még a nagyszerű hőszigetelés dacára is

Testfelépítése különleges vadászati módszeréhez formálódott. Hosszú, nagyon izmos láb, különlegesen erős karom, vastag csüd, filigrán test, karcsú, sirály- vagy gémszerű szárny, áramvonalas fej, nagy szemek. Világos hasoldali tollazata kiváló rejtőszín. A felfelé jól látó halfajok az ég irányából nagy sebességgel érkező, „felhőszínű” madarat jobbra csak későn észlelik...

A víz felett igen hatékonyan, energiatakarékosan siklik, azonban viszonylag rizikós vadászati stratégiát használ. Optimális magasságból – a 10-20 méter magas pásztázási sávból – zuhanórepülésben egész testtel, behúzott szárnyakkal vágódik a vízbe. Orrnyílása és második szemhéja a becsapódáskor reflexszerűen, automatikusan záródik. A leggyakrabban teljesen elmerül, s igen érdes, tapadós lábfejjel, éles karmai segítségével megmarkolja zsákmányát. A nyálkás hal testének megfogására kifejlődött, érdes szarupikkelyének, speciális szarutüskéinek hála szinte sosem ereszti, nem ejti el a már megmarkolt halat. A láb módosult szarurétege mindazonáltal más táplálékspecialista fajok esetén is jellemző: a darázsölyv esetében a darazsak, kígyászölyveknél a kígyók miatt.

A halászsas – harkály- és bagolyfajokhoz hasonlóan – vetélőujjakkal is rendelkezik. Alaphelyzetben 3 ujj néz előre, 1 pedig hátra, ez utóbbi támaszkodószerepet tölt be. Zsákmányolás közben az addig előrenéző ujjak közül a külső hátrafordul az addig egyedül lévő karom mellé. Ezáltal a zsákmányra markolás nyomatékelosztása kiegyenlítődik, stabilabb fogást ad.

A felfelé jól látó halfajok az ég irányából nagy sebességgel érkező, „felhőszínű” madarat jobbra csak későn észlelik...

AHOGY EGY HAL LÁTNÁ A VÍZBŐL...

ITTHON MÁRCIUSTÓL MÁJUSIG, VALAMINT SZEPTEMBER ÉS OKTÓBER HÓNAPOKBAN KERÜL SZEM ELÉ. 1,7 MÉTERES, NYITOTT SZÁRNYFESZTÁVOLSÁGÁNAK KÖSZÖNHETŐEN A HAZAI HALASTAVAK LÉGTÉRÉBEN IGEN JÓL MEGFIGYELHETŐ. HA EGY TÓ FELSZÍNÉT TÁVCSÓVEL PÁSZTÁZZUK: KIS SZERENCÉSÉVEL ÉSZREVEHETJÜK A VÍZBE CSAPÓDÓ EGYEDEKET A LEVEGŐBEN TÖRTÉNŐ AZONOSÍTÁSHOZ PEDIG A TEST/SZÁRNY MÉRETARÁNYÁT ÉS A TOLLAZAT SZÍNEIT, MINTÁZATÁT KELL NÉZNÜNK

ZSÁKMÁNYRA MARKOLVA

E NAGYMÉRETŰ, 2 KG-OS TESTTÖMEGET IS ELÉRŐ CSÚCSRAGADOZÓ ITTHON FOKOZOTTAN VÉDETT. TALÁN A KÖZELJÖVŐBEN ÚJRA FÉSZKELNI IS FOG NÁLUNK. HALBAN GAZDAG, NAGY VIZEINK, A SZAKEMBEREK ÁLTAL KIHELYEZETT MŰFÉSZKEK ÉS AZ ÉLŐHELYVÉDELEM JÓ FELTÉTELEKET BIZTOSÍT AZ ÉSZAK FELŐL TERJESZKEDŐ KÖLTŐÁLLOMÁNY KÁRPÁT-MEDENCEI VISSZATELEPÜLÉSÉRE

Magyarországról még a 20. században kipusztult, de a kedvező külföldi trendek, a jó hazai élőhelyadottságok ellenére sem költ még a Kárpát-medencében.

Akifogott halat aztán hosszában, áramvonalasan a repülés irányába fordítja – jó sok energiát megtakarítva. Csőre nem vesz részt a vadászatban, csak tépést végez vele, miután örfájára vagy egy közeli tereptárgyra, tépőhelyre helyezte a zsákmányát.

Bár világszerte elterjedt madár, az 1970-es évekig Európában veszélyeztetett volt. A DDT betiltása, a vizes-élőhelyek védelme és sok helyen a víztisztulás hatására mára stabilan növekvő állományú fajként tartjuk számon.

Magyarországról még a 20. században kipusztult, de a kedvező külföldi trendek, a jó hazai élőhelyadottságok ellenére sem költ még a Kárpát-medencében. Itthon ősszel és tavasszal szórványos és magányos vonulónak számít. A Duna, a Tisza, a Velencei-tó és a Balaton környékén sok esetben nagyon jól megfigyelhető. Dinamikusan, ütemesen húz, 2-3 nap táplálkozással eltöltött pihenő után átlagosan napi 250 km-t is megtehet. Hosszú távú vonuló. Az észak-európai állomány Afrika nyugati partvonalainál Mauritánia, Gambia környékén telel, de egészen az Egyenlítőig is eljuthat. A szélesedő Száhel-övezet így e madaraknak jelentős túlélési problémát okoz.

Lakott környezetben fő veszélyeztetője az áramütés. Jellemzően áramütötten kerül kézre a szigeteletlen, közép- és magasfeszültségű vezetéksorok mentén. Élőhalfogyasztási szokásai miatt ugyanakkor a mérgezőes elhullás egyáltalán nem jellemző: a legismertebb, magas kort megélt példánya a gyűrűzést követően 26 évig élt.

MORVAI SZILÁRD
FÉNYKÉPÉSZ, A MAGYAR TÁJ TERMÉSZETI ÉRTÉKEINEK BEMUTATÁSÁVAL FOGLALKOZIK

